

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate sprejema upravnništvo v Katoliški tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I, 17

Izhaja vsak dan, izveniški nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Pe pošli prejeman:
za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ 6 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „
V upravnništvo prejeman:
za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ 5 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „
Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 238.

V Ljubljani, v sredo 16. oktobra 1901.

Letnik XXIX.

Občni zbor „slovenskega katoliškega društva za kamniški okraj“

(Konec.)

Nato je govoril novoizvoljeni deželni poslanec g. Mejač nekako sledeče:

Slavni zbor, častiti volivci! Prvikrat stopam danes pred Vas kot Vaš novoizvoljeni deželni poslanec. Zahvaljujem se Vam za zaupanje, katero ste mi skazali, dal le Bog, da bi Vam mogel ob skromnih svojih močeh to zaupanje tudi poplačati s tem, da pridobim prebivalstvu kamniško-brdskega okraja nekaj istega, kar si v narodno-gospodarskem oziru želi imeti.

Program, na katerega podlagi hočem delovati, je čisto domač in prav kratek. Geslo naših poslancev še izza časov blažene Bleiweisove dobe je bilo: Vse za vero, dom, cesarja!

Pod tem geslom, gospoda moja, povzdignil se je slovenski narod. Tiste čase jel je prosteje dihati, tedaj se je začel boriti za svoje pravice v šoli in v uradu.

Pod tem geslom se je povzdignil do tistih dob zatirani narod do iste stopinje, na kateri je danes: da stopa lahko v vrsto drugih kulturnih narodov.

S kmetov sem doma in kmet hočem ostati in kot tak hočem delovati v prvi vrsti na korist kmet. stanu prebivalstva kamniško-brdskega okraja, ne glede na to, ali so oni tega ali onega političnega mnenja. Ker ne taktno in naravnost krivično bi se mi zdelo, prezirati one, ki se ne strinjajo s programom katoliško narodne stranke.

Lep je kamniški politični okraj in hvala Bogu, da ne eden najrevnejših v deželi — ali kakor ima vsaka stvar svojo svetlo in svojo temno stran — tako ima tudi kamniško-brdski okraj poleg nekaterih ugodnosti mnogo potreb in mnogo, mnogo opravičenih želja!

Ta okraj, ki meji s svojimi krasnimi planinami našo Kranjsko od Štajerske, pre-taka izpod istih planin izvirajoča čista Bistrice — ali gospoda — kakor je ta voda

tudi bistra, kadar je mirna — postane v času deževja nevarna in grozeča! Ni še dolgo tega, ko je v spodnjem delu tega okraja odnesla tisoče in tisoče kvadratnih sežnjev rodovitne zemlje. Ljudstvo samo ni v stanu omejiti take elementarne sile, in tukaj pride v poštev umetna zaježitev vode s pomočjo države in dežele. S tem se pokaže vodi prava struga, kakor vidimo sedaj pri Savi, in to zaježitev imenujemo regulacijo voda.

Sava je pri nas že deloma regulirana, zakaj bi tudi Bistrice ne bila? Pravijo, da je že mnogo pripravljenega — tudi načrti so baje izvršeni — samo dobre volje bo še treba. Torej na delo! Vašega poslanca dolžnost bode, da se najprvo o vsej stvari dobro pouči — potem pa da deluje na to, da se ta regulacija Bistrice prične prav kmalu temeljito izvršiti!

Še drugi, sicer manji vendar jako škodljivi vodi bode treba temeljito urediti, in te sta Rača in Rovšca. Škoda, kakor se mi je pravilo, znaša skoraj vsako leto ogromne svote. Vode preplavijo senožeti in polja ter pokončajo še isto malo, kar bi ubogi kmetovalec sicer dobil.

Seveda ima pri tem v prvi vrsti visoka vlada dolžnost, da opomore z znatno svoto, da se te vode omejijo na svoje struge. Isto kar velja o teh vodah, velja o Pešati, ki leto za letom pokonča okrog Trzina tisoče centov najlepšega sena! Dolžnost vašega poslanca bode, da napne vse sile, da se te vsakoletne nadloge s primerno regulacijo preprečijo!

Vem, da so še v raznih krajih in občinah različne potrebe in želje, ki meni danes niso znane, a prosim, naznanite mi jih, obljubim vam svojo dobro voljo, svoje delovanje. Ako bom tudi kaj dosegel, to pokaže bodočnost.

In ta prijazna kamniška okolica gori do snežnih planin, tudi ta ima svoje potrebe, svoje želje.

V prvi vrsti rabi železnico. Naravno je in na tem ni dvomiti, da se mora kamniška železnica speljati čez mejo tja v zeleno Šta-

jersko. Kje se bode speljala, ali čez tuhinjsko dolino ali čez Crno, o tem bodo odločevale gotovo tehniške okolnosti, dasiravno bi tuhinjska dolina radi premogokopov pri Motniku imela prednost, a jedno je gotovo in popolnoma naravno, da ta železnica Kamnika zgrešiti ne sme!

Saj Kamnik je glavno mesto našega okraja, in če že te prednosti ne zasluži zaradi svoje častitljive starosti, privoščimo mu železnico zaradi njegove krasne lege, šumečih voda in svežega zraka, ki privablja leto za letom tujce iz raznih krajev tu sem. Boudite uverjeni, da bi ta železnica ne koristila samo Kamniku, temveč celemu okraju.

In še ena važna točka ravno za to stran okraja mi je na srcu, in to je: zveza kamniškega okraja z Lučo in Solčavo. Cesta bi se ocepila v Crni blizu »Jurčka« od sedanjne okrajne ceste in bi bila potem s primerno napetostjo zavita proti Luči na Štajerskem, bila bi velika pridobitev za to stran kamniškega okraja in nič manjša za kraje na štajerski strani, kajti ogromni gozdi, obili promet z živino in drugim blagom stekal bi se direktno v naš okraj, dočim se steka sedaj le v Celje.

Seveda utegne majati kdo z ramami ter staviti vprašanje: Kdo bode pa plačal vse to? Pa kolikor mi znano, je sedaj v naši Kranjski in Štajerski mnogo vnetih mož za to zvezo, in ako obe deželi pomagata s kaj izdatnimi pripomočki, je stvar gotova!

Govornik konča s pozivom: Sporočajte mi svoje želje in jaz vam danes tukaj obljubim, da bom deloval po skromnih svojih močeh s prepričanjem v srcu, da niso volivci radi poslanca, temveč da je poslanec radi volivcev na svetu! In v to mi Bog pomagaj in vaša podpora!

Ob koncu govora se je pokazalo, da je gospod Mejač ljubljene volivcev kamniškega okraja.

Govoru gospoda Mejača je sledilo dolgotrajno, burno odobravanje, ki mu je pričalo, da novoizvoljeni katoliško-narodni poslanec kamniško-brdskega okraja zares uživa simpatije vsega prebivalstva.

Na predlog gospoda predsednika Bernika se je sprejela že omenjena resolucija, ki izreka željo po združitvi v dveh klubih ločenih državnih poslancev.

Ob sklepu zborovanja so na poziv predsednikov zborovalci navdušeno zaklicali trikratni »slava« papežu in trikratni »živio« presvetlemu cesarju.

Postav se boje.

Iz Zagreba, 14. okt.

Prej nego v ogrskem zboru se je predložila hrvaškemu saboru važna zakonska osnova o volivni pravici in o volitvi. To osnovo je izdelal dr. Derencin ter spisal o njej tudi temeljito razlago. Toda današnjim mogočnejšem na Hrvaškem ta osnova ni bila po volji, pa so jo zato zopali v nekem odboru, ki je ne kani bržkone nikdar več omeniti.

Drugač pa so storili Mažari. Szellove osnove o inkompatibilitetu in o čistih volitvah so bile sprejete in zadnje volitve so se izvele že po teh novih postavah. Hrvaška vlada kaj rada posnema ogrsko vlado, a saborski večini so Mažari vedno pravi uzor ustavnega naroda. Oni po svojih časopisih hvalijo vse one postave, ki jih je ogrski zbor sprejel v zadnjem času glede volitev. Kar ogrevajo se za čiste volitve na — Ogrskem; če pa opozicionalni časopisi isto zahtevajo tudi za Hrvaško, ne zinejo o tem niti besedice.

O Derencinovi osnovi molče, ker dobro vedo, da ni po volji vladi. In menda ni v celi avstroogrski monarhiji tako zastarele in po tem tudi tako krivične volivne postave, kakor na Hrvaškem. Tako malo število volivcev naproti celemu prebivalstvu nima nobenadežela v obsežni monarhiji kakor Hrvaška. A te krivice nočejo popraviti, kajti mažaronski mogotci dobro vedo, da bi propali, čim bi se razširila volivna pravica. Ta krivični volivni zistem drži tudi današnja mažaronsko vlado, ker v vsem odločujejo oblasti.

LISTEK.

Krvna osveta.

(Prosto prevel G. M.)

(Dalje.)

Kreneta jo v ozko stransko ulico ter obstaneta pred visokim, začrnelim poslopjem z zaprašenimi okni. Deček potrka večkrat s kladivom na vrata. Začuje se rožljanje ključev. Kmalo zaškrtja in postaren mož stoji na pragu.

Ojstro pogleda Demetra, potem ga povabi, da vstopi.

Stari ga vede v sobo takoj pri vhodu, mu veli sedeti ter ga vpraša: »Toraj vi ste me iskali že danes opoldne ter želeli z manoj govoriti, pa ste našli le mojega vrstnika in dečka?«

Demeter pritrdi.

»Govorite, s čim naj vam poslužim?«

»Rad bi bil pozvedel o vjetniku Milanu Smolejevem iz Ubalca. Kako stoji njegova zadeva? Ali mi morete kaj povedati?«

»Vi ste mu v sorodu?«

»To ravno ne; vendar mi je pa njegova stvar zelo pri srcu.«

Stari nekoliko časa pomisli, namršči obrvi in reče: »Stvar se še lahko

obrne tako ali tako. Kolikor pa poznam mnenje preiskovalnega sodnika, se mi zdi, da se je po zadnjem zaslišanju prič zadeva na dobro obrnila.«

»Kedaj bo oproščen?«

»Tega vam ne morem odločno povedati. Kakor sem pa rekel že njegovim ženi, da skoraj gotovo v enem tednu.«

»Njegova žena je bila pri vas?«

Stari prikima. »Dodala je za hrano, ker jetniška ni posebno izborna.«

Demeter seže počasi za pas, izvleče majhen mošnjiček, poišče srebrn denar, ga dene na mizo in reče: »Potem dovolite, da tole priložim.« Potem ponudi drug denar: »In to je za vaš trud.«

Stari pa porine denar nazaj in reče: »Jaz ne vzamem nič, če hočete dajte dečku.«

Deček sedeč v kotu na klopi pristopi, ko mu Demeter pomigne, ter hvaležno sprejme dar.

»Za Milana Smolejevega je žena dovoljno preskrbela, tudi za slučaj, ko bode prost«, pravi stari jetničar.

»Smem li vprašati, kako?« prežeče vpraša Demeter.

»Od todi se popelje v Risan. Denar za vožnjo je že tukaj. Tam bo ostal in poslal ženi posla, da jo obvesti.«

Demeter je bil s tem prav zadovoljen,

kar je zvedel. Poviha si brke in staremu reče: »Hvala vam; nočem vas dalje muditi.«

Ta mu seže v roko ter ga odvede skozi vrata.

Kmalo potem Demeter že zopet sedi pri hrumni družbi zunaj na črnogorskem trgu pod cipreso. Začudeno opazijo, kako se je spremenil Demeter v tem kratkem času. Bil je umerjenega vedenja in zamišljen, o poprejšnjem pogovoru ni hotel več besede slišati.

Nekaj tednov po tem prazniku, nekega jasnega solnčnega jutra je sedel Demeter pred kočjo in snažil svoje orožje. — Med durji stopi osivela, vendar še trdna žena, njegova mati. Pozdravita se. Izza kota se dvigne kosmati čuvaj ter veselo okoli nje smukaje se radostno miga z repom. Žena si poravnala lase in obleko, pristopi k ognjišču in zaneti pod kotlom za zajutrek. Ko v kotlu vre, poklekne pred podobo sv. Nikolaja in opravi jutranjo molitev s prekrižanimi rokami, pobešenimi očmi, šepetaje z ustnicami molitve. — Naposled vstane, odmakne kotel in pogasi ogenj. Potem pristopi k skrinji v zadnjem koncu, vzame iz nje neka oblačila, je nese na mizo in razprostre.

»Demeter, pogledj!« reče mati.

Ta vstane, zapre vrata in pristopi k mizi.

»Mati, vidim!« reče Demeter.

»Ti razumeš, kaj počnem in kaj to pomeni.«

On prikima.

»Obleka je tvojega brata Ivana.«

»Mati, poznam jo.«

»On počiva zunaj na tihem mirodvoru, tebi in meni v srčno žalost.« — —

»Imela sem dva sina, sedaj le še jednega, — tebe, Demeter.« — —

»Mati moja si, jaz te ljubim, kakor svoje lastno življenje«, ginjeno reče Demeter.

»Glej ta jopič, ta pas je okrvavljen!«

Molče in resno zre Demeter na oblačila.

»In kri vpije zoper morilca!«

»Mati, ti veš, da bo brat tvojega sina maščeval to zadolženje.«

»V časti imam tvojo besedo, Demeter; toda tvoja mati si ne bo dala ne miru, ne pokoja ter ti vedno zopet kazala te priče krvavega zadolženja.«

»Še je Milan nedosegljiv.«

»A pride dan, ko bo prost.«

»In ta dan prinese tebi mir, krvavo zadolženje bo izbrisano; pride dan in uteši tvoje žalovanje.«

(Konec prih.)

Tudi se po tej stari volilni postavi bi mogla opozicija spraviti več svojih poslancev v deželni zbor, ko bi se uvele čiste volitve, kakor na Ogrskem. Toda o tem ni na Hrvaškem niti govora. Znano je še dobro, kaj vse so počele oblasti pri zadnjih volitvah. V saboru je opozicija vse na tanko opisala. Marsikdo bi si mislil, da bode vlada tako strašne prekršaje kaznovala; toda zgodilo se je protivno: vsi taki nasilni činovniki so dobili za svoje nepostavne čine nagrade!

In saborska večina je odobrila tudi čisto nepostavno ovršene volitve, kakor na pr. ono v Pisarovini, dočim je postavno ovršene, če so bili poslanci opozicionalci, zavrgla. Izvolitev dr. Vrbančiča je zavrgla celo dvakrat, a v tretjič se vendar ni več upala storiti. A ker se današnja mažaronska večina more vzdržati le na tak način, zato nočejo nič slišati o postavi, ki bi zagotavljala čiste volitve. Čiste volitve na Hrvaškem bi pomenile popolno propast današnje mažaronske saborske večine.

Iz istega razloga tudi nočejo mažaroni postaviti, po kateri bi mogel stol sed morice razsojati o postavnosti izvršenih volitev. Taka sodnja za nje ne bi bila povoljna, ker bi marsikaj odkrila, kar je do zdaj saborska večina pri verifikaciji zatajevala. Saborska večina sodi najrajši sama, ker si tako more varovati dosedanjo svojo posest, da li pravično, to je seveda drugo vprašanje.

A ravno tako noče saborska večina nič slišati o inkompatibilitetni postavi na Hrvaškem. Ona zatrjuje, da tega na Hrvaškem ni treba, češ da poslanci nimajo zveze z vlado. A to ne stoji. Ravno največji oprode banovi bi morali po tej postavi izgubiti mandate v hrvaškem saboru. Za to o tej postavi na Hrvaškem ne sme biti govora. Na Hrvaškem mora ostati vse pri starem, kajti napredne postavne, kakršne sklepa Ogrska, niso za Hrvaško, ker bi one zrušile današnji mažaronski sistem, a to ne bi bilo po volji tudi Mažarom ne.

Bržkone bode zedinjena opozicija v prihodnjem saborskem zasedanju zahtevala, da se postavi na dnevni red Derentčinova zakonska osnova o volitvah, toda gotovo je, da saborska večina ne bode pristala na nobeno izpremembo dosedanje volivne postavne iz zgoraj omenjenih razlogov. Večina mažaronska se boji svobodne volivne postavne.

Politični pregled.

V Ljubljani, 16. oktobra.

Državni zbor in deželni zbori.

O državnem zboru se poroča, da bode sedanje njegovo zasedanje trajalo dva meseca, sredi decembra se prekine, nakar se prične zasedanje novoizvoljenih deželnih zborov, ki se konstituirajo in ondi, kjer bode treba, rešijo proračunski provizorij. Po novem letu sledi dva meseca trajajoče zasedanje dež. zborov in bode drž. zbor s svojimi deli zopet pričel koncem februarja.

Nova nemška ljudska stranka na Tirolskem

se je v nedeljo srečno osnovala. Poslanec Erler, kateremu gre zasluga, da je zbral okolu sebe nekaj nemških nezadovoljnih elementov, je naznanil na ustanovnem shodu, da mu je došlo 600 prijav. Povedal je tudi, da njegova stranka s starimi nemškimi liberalci ne bo imela nikake skupnosti, in je vsprejela v svoj program točko proti židom. Kot zastopnika že obstoječe ljudske stranke sta počastila ustanovni shod posl. Beuerle in dr. Sylvester. Da bo nova stranka posegla v sedanji deželnozborski volivni boj, je dokaz to, da nastopita dr. Erler in župan Greil kot kandidata v Inomostu.

Volitev v Žatcu

se je vršila, kakor znano, 11. t. m. Oddanih je bilo pri tej volitvi 2007 glasovnic. Vse-nemški kandidat dr. Schalk je dobil 1052, protikandidat nemški liberalci dr. Bernt pa 976 glasov. Vkljub temu pa je nemško-liberalna komisija proglasila za izvoljenega svojega pristaša Bernta in izjavila, da so na ime Schalka oddani glasovi neveljavni, ker imenovani glasom določb češkega deželnozborskega volivnega reda ne more biti voljen. Pravijo, da ta mož nima aktivne volivne pravice. »Ostd. R.« konstatuje nasproti

temu, da stanuje Schalk v Marijinih varih in je poleg tega časten občan neke nemške občine. Ob enem preti ta list, da bodo Vse-nemci drugače govorili z dr. Koerberjem, ako ne ugodijo njih želji. Deloma se je tej želji že ugodilo, ker je vladni komisar po nalogu namestništva razveljavil sklep volivne komisije in določil, da bo o tej volitvi razsojal deželni zbor, ki ima edini pravico razsojati o prekršenju deželnozborskega volivnega reda. Do konečne odločitve torej nobeden imenovanih mož ni deželni poslanec, trdi se pa, da bo vsekako zmagal dr. Schalk.

Stell o izvršenih volitvah.

Ministerski predsednik Szell je včeraj vsprejel deputacijo liberalnih volivcev mesta Kaposvara, ki so poslali v drž. zbor bivšega drž. tajnika Vörösa, in jim mej drugim rekel: Nov pogum in novo moč sem zajel iz dejstva, da velika naša večina v deželi, kakor so pokazale volitve, ni (?) umetno narejena, marveč stoji res prava večina dežele za liberalno stranko in podpira stvar liberalizma, ideje liberalne politike, katero zasledujem na podlagi svojega programa in ki ga je vsprejela resnična (?) večina dežele. Ravno vsled tega polagam na moralno pridobitev pri zadnjih volitvah toliko važnost. Imel sem pogum z novim zakonom o „čistih“ volitvah iti v boj, da se neovirano (!) pokaže ljudska volja, kajti vedel sem, da na Ogerskem živa zaupanje samo (?) liberalizem in moj program. S to zavestjo sem šel v boj in čutim se dvakrat srečnega, da je večina dežele meni dala prav in ne onim, ki so napovedovali vsakovrstna presenečenja. — Tako Szell. Večje predrznosti si pač ni mogoče misliti. Cel svet ve, kako zaupanje uživa Szell-Banffyjeva stranka pri ogerskem prebivalstvu in da si vkljub največjemu terorizmu od uradne in zasebne strani ni mogla ohraniti prejšnje dvetretjinske večine ter za- braniti, da ne bi prišla v parlament pomnožena ljudska in nova slovaška stranka, in vendar si drzne Szell zatrjati, da ima resnično večino za seboj. Naj bi bile na Ogerskem res tako čiste volitve, kakor so v mnogih avstrijskih kronovinah, potem bi pa Szell videl, kdo uživa resnično zaupanje.

Gonja proti francoskim kongregacijam

se je sedaj pričela na vsi črti. Poleg navodil, ki jih je dal podrejenim političkim in sodnim oblastvom ministerski svet s svojo izvršilno naredbo k znanemu »društvenemu zakonu«, je poslal pravosodni minister Monis se druge odredbe, s katerimi je zabičal generalnim prokuratorjem, kako naj izkazujejo »milost« cerkvenim redovom. No ta »navodila« se z malo izjemo izvršujejo popolno v duhu framasonskih zakonodajavcev. Delo vladnih funkcionarjev obstoji v glavnem v dveh točkah. Nalog imajo, »likvidirati« imetje kongregacij, obenem pa z očesom strogega policaja paziti na to, da noben »zagrizen« redovnik ne prestopi več šolskega ali drugega vzgojilnega zavoda. So sicer izjeme, koder vladni organi vljudno povprašajo o premenjenih razmerah zapuščenih samostanov, večinoma se pa od novega voditelja ali nadzornika s silo zahteva vpogled v vse prostore, knjige in drugo, kar jim služi v vladne namene. V zavodih onih kongregacij, ki so prosile državne avtorizacije, vladni organi sicer nimajo sedaj še nikakega opravka, ker jim je do konečne vladne odločitve milostno dovoljen rok gotovega časa. Tam pa, kjer so se izselili jezuiti, pa »treba« največje strogosti. Vladni možje bi celo radi vedeli, kam so šli prejšnji gospodarji, kaj so naročili nasledniku in kam so dejali svoje eventualno premakljivo premoženje. Toda ker so za naslednike v takih zavodih nastavljeni redovniki drugih avtoriziranih kongregacij, ti po navadi ničesar ne vedo, in tako se mora vladni »revizor« odstraniti z dolgim nosom.

Razmere na Portugalskem

so se po zadnjih volitvah v zbornico dokaj premenile in je pričakovati, da bo ob sestanku parlamenta po novem letu neizogibna prememba v ministerstvu. Vladna konservativna stranka razpolaga sicer tudi v novi zbornici z dvetretjinsko večino, vendar pa je že to pomenljivo, da republikancev in socializmov ni več v novem zastopu. Poleg konservativcev bodo sedeli v portugalski

zbornici liberalci pod vodstvom eksprezidenta Luciano de Castro in konservativni secesionisti Joao Francove barve. A tudi več katolikov si je priborilo nove sedeže. Izmed dosedanjih ministrov se bo moral prvi ločiti vojni minister, ker se je povodom zadnjih manevrov pokazalo tako malo reda in discipline mej vojaštvom, da je kralj odpovedal konečno parado. General Pimentel Pinto se torej kmalu poslovi. V ostalem, posebno pa v verskem oziru, se pa razmere bržkone posebno ne premene.

Položaj v Afganistanu.

Ruski listi pišejo, da sta takoj, ko je bil Habib Ullah proglašen emirjem afganistanskim, zbežala njegova brata iz Kabula. To je znamenje, da kujeta proti novemu emirju zaroto. Novi emir je o tem prepričan in je odredil velike varnostne naredbe. Vsi vhodi k njegovi palači so zastraženi z vojaki. Boji se, da ustanejo gorski rodovi, nahujskani od njegovega brata Omanja, zato je prosil podpore pri ruskem carju in emirju Bokharskem. V petrograjskih vojaških krogih so prepričani, da bruhne v kratkem v Afganistanu meščanska vojna.

Severoameriški predsednik Roosevelt je že pokazal, da bo hodil za časa svojega predsedovanja precej drugačno pot, kakor njegov prednik Mac Kinley. Ob sestanku kongresa bode kot nujne izvedbe potrebne v svoji poslanici naglašal sledeče tri točke: zakonite odredbe proti trustom, omejitve priseljevanja in znatno pomnožitev ameriškega brodivja. Glede te točke pravi Roosevelt, da morajo biti severoameriške zvezne države na morju močnejše, nego vse evropske države razun Anglije, in si bo v to svrhu prizadeval od kongresa dobiti čim največ denarnih sredstev. — Sploh pa se kaže, da Rooseveltu niso posebno pri srcu razni republikanski politiki, ki so imeli velik vpliv pri njegovem predniku. Nasprotno je pa že sedaj izjavil, da bo s hvaležnostjo vsprejel kandidaturu l. 1904, ako mu jo ponudi ljudstvo. Kandidiral bi seveda na republikanski program. Nikakor pa bi ne bil voljan sprejeti kandidature, ako bi bilo to odvisno od katerekoli klike ali zveze, najsi tudi deluje na republikanskem programu. Vidi se torej, da je Roosevelt mnogo bolj demokrat nego republikanec.

Obsedno stanje v kapski koloniji.

Lord Kitchener in kapski guverner Milner sta posegla po skrajnem sredstvu, ki jima je bilo že na razpolago, da »uničita« burski rod in tako ustrašita Kaplandce, da ne bodo nikdar več mislili na vstajo. Obsedno in vojno stanje ter smrtna obsodba vstašev, to je tisto skrajno sredstvo, s katerim se pa v Londonu strinjata menda samo Chamberlain in vojni minister Brodrick. Angleško liberalno časopisje pa najstrožje obsoja to Kitchenerjevo početje. Naglašajo se predvsem, da Kitchener in Milner niti nista bila upravičena za tako postopanje, ker sme začasno sistirati ustavno zajamčena prava edino le parlament. Vojna sodišča so ustanovljena samo za vojaštvo. Istotako sodijo mnogi konservativni krogi. Sedanja trinoška vladarja v Južni Afriki bi torej v vsaki dragi civilizirani državi pozvali takoj na odgovor radi kršenja ustave, le v Angliji se smejo dogajati take nepravilnosti, ker vodita vso zadevo nič boljše Chamberlain in Brodrick.

Z južnoafriškega bojišča.

V Bruselj so prišle vesti iz Laurenzo Marquez, da je položaj Bothe jako kritičen. Ni izključeno, da ga Angleži ujamejo. Botha si je upal predaleč v Natal. V burskih bruselskih krogih se baje jako boje, da bi Botha vendar ne prišel v pest Angležem, a je upati, da se jim zopet izmuzne. Londonski »Standard« javlja, da so Angleži ujeli burskega voditelja Emmetta, svaka Bothovega.

Ravno.

Burski general ustreljen. Iz Južne Afrike se poroča, da je bil ondi burski poveljnik Schömann dne 14. t. m. ustreljen. — Z debelimi črkami prinaša list laškega ministra Prinettija izjavo, da se Pazman na noben način ne povrne v zavod sv. Jeronima. S to izjavo si hoče Prinetti utrditi za nekaj časa svoj omajani stolček, kaj bo pa glede Pazmana resnica, pokaže bodočnost. — Naslov nadvojvodinje

Elizabetepo poroki se bode glasil: »Cesarska in kraljeva visokost princezinja Windischgraetz«. Tako je določil cesar. — Nov poljedelski minister? Češki listi pravijo, da se bode dobro razmerje mej češkim konservativnim veleposestvom in ministerskim predsednikom pokazalo na ta način, da postane poljedelski minister posl. dr. pl. Mettal, — ako se mesto poljed. ministra izprazni. — Proti volitvi v Budjevičah bodo Čehi protestirali. Ob enem se poroča, da je podleglega češkega kandidata dr. Zatkova volila v deželni zbor budjeviška trgovaška zbornica.

Književnost in umetnost.

Dve veliki domoznanski deli izhajata uprav zdaj med Hrvati. Dr. Hranilović in D. Hirc izdajata v lastni založbi »Zemljopis Hrvatske«. Doslej je izšlo že 6 zvezkov te knjige, ki je odlična po vsebini in obliki. Hrvaški kraji se popisujejo v vsakaterem oziru. Poleg tega je knjiga bogato opremljena z drugimi zemljepisnimi pripomočki. Zemljevidi so risani natančno, poleg tega se v »prospekih« kažejo višinske razlike. Po fotografijah so prirejene zelo lepe avtotipije najrazličnejših hrvaških krajev.

Ako nam kaže »Zemljopis« Hrvaško, kakorčna je zdaj, hoče nam pa druga, istotako krasna knjiga iz sedanosti pokazati veliko in slavno zgodovino Hrvaške. Tega dela izhaja zdaj I. knjiga, in sicer je došla do 7. zvezka z naslovom: »Hrvatske povjestne gradjevine«, piše E. Laszowski. (Naklada piščeva.) Pred vsem nas zanimajo v tej knjigi res krasne slike hrvaških zgodovinskih spomenikov. V tem poslednjem zvezku vidimo Svetice, Tounj, Brlog na Kupi, Sisak.

Iz češkega slovstva nam je poslal naš znanec dr. Josip Tumpach, c. kr. vseučiliški profesor v Pragi, dve svoji novi knjigi.

Leta 1899 je dr. Tumpach v ljudskem kurzu, ki ga je priredilo češko vseučilišče Karolo-Ferdinandovo v Pragi, predaval javno o pomenu in važnosti starokrščanskih spomenikov in ostalin za vero in vedo. O tej snovi je dr. Tumpach že prej izdal veliko znanstveno delo »Archeologie Křesťanská«, ki je izšlo leta 1898 kot IX. zvezek »Vzdělavací knihovne katolické«. A njegova predavanja so tako ugajala, da je na razne prošnje izdal svoje predavanje in poljudni obliki z naslovom Význam a důležitost starokrščanských památek a pomníků pro vědu a náboženství. V tej knjigi dr. Tumpach razlaga, kako stari krščanski pomniki kažejo pravni položaj kristjanov v starorimski državi, kako po njih spoznavamo pot, ki jo je delal sv. evangelij iz oriente, kako spoznavamo iz njih, kako so živeli in kaj so verovali stari kristjani, kako se spoznava iz njih ljubezen cerkve do umetnosti že v najstarejši dobi, in kako ti starodavni spomeniki potrjujejo katoliški verouk. Res lepa, vsega priporočila vredna knjiga. Tudi Slovincem bi bila primerna, ako bi se preložila.

Iz ravno tiste stroke je še posebej v monografiji obdelal dr. Tumpach poedino snov. Manželstvi ve svetle nejstarejših památek, a pomníků křesťanských nam dokazuje, kako je glede zakona in zakonskega življenja katoliška cerkev že v prvi dobi svojega postanka imela isti nauk, ki ga še sedaj neoskrunjenega hrani v svojih dogmih. Knjižica je spisana z veliko učenostjo.

Cena prvi knjigi je 1 K 30 h., drugi pa 90 h. G.

Vedno je zanimivo, ako kak star pisatelj objavlja svoje spomine, ker po njih se spravi na dan vedno kaj zanimivega gradiva, katero je bilo prej neznano. Saj pisatelj stopa pred svet le s svojimi dogotovljenimi deli, a koliko truda, koliko skritih zvez, koliko potov, koliko presenečenj, po navadi ne ravno veselih, je preстал, to se ne zve, in dobro je, da se ne zve, ker se tudi ceniti ne bi znalo. Ako kak starina potem pride s svojimi spomini, pa lahko marsikaj pove, kar se čez leta bolje razume in da spraviti v sklad z ostalim dovršenim razvojem. Seveda morajo g. pisatelji pri svojih »spominih« biti objektivni tudi proti sebi. Večkrat se je že reklo, da se nikjer tako pristransko ne piše, kakor v »mémoriah«. Saj o sebi je težko pisati nepristransko. A to ne velja o vseh. So tudi dobre »mémoriae«.

Ravnokar izdaje publicist hrvaški Dinko Politeo svoje »Izabrane članke«. Prva knjiga, obsegajoča 341 strani, je »Predgovor«, v katerem pripoveduje, kako je začel pisateljati. Mladostna doba narodnega prebujenja v Dalmaciji in med ostalimi Hrvati se tu opisuje. Kdor je bil v zvezi s prvimi narodnjaki te dobe, bo pač rad čital Politeove »mémoriae«.

Prvi članek je napisal Dinko Politeo v počitnicah leta 1870. Bil je dopis iz Starega grada povodom nove mase g. Jurija Biankinija, sedanjega urednika »Narodnega lista« in dalmatinskega poslanca. In potem je šlo dalje — spis za spisom. Dinko pravi, da je

vseh njegovih časnikarskih spisov do 10.000. »Izabrani članci« prinašajo v prvem zvezku večinoma nekrologe o Račkem, Klaiču in Pavlinoviču. Ker so vzeti iz raznih listov, se v njih iste stvari večkrat ponavljajo. Vsekako pa je prav, da je iz starih letnikov političnih časopisov nabral Dinko Politeo te svoje spise in jih rešil spominu bodočnosti. K.

Glasba.

Novo orglje v Sori

je postavil gospod Ign. Zupan na dva manuala in pedal s 15 pevajočimi spremeni.

I. manual: 1. Princip. 8'. 2. Rohrflöte 8'. 3. Bordun 16'. 4. Gamba 8'. 5. Flauto traverso 4'. 6. Octav 4'. 7. Mixtur 3-4-5-vrstna.

II. manual: 8. Geigenprinc. 8'. 9. Lieblich gedackt 8'. 10. Aeolina 8'. 11. Voix. cel. 8'. 12. Salicet 4'.

Pedal: 13. Principalbas 16'. 14. Subbas 16'. 15. Octav 8'.

Pomožni vlaki: Man. Copp. II—I. Suboctavcopp. II—I. Pedalcopp; k I in II, mezzoforte, forte, tutti.

Orglje so jako lepo delo glede materiala, mehanike in intonacije, pojedini spremeni imajo določeni značaj, posebno pohvalo zasluži Aeolina 8', biser vseh spremenov, in Voix cel., ki čarobno treslja z Aeolino. Flavte so vse jako korektno, gamba rezoča, principalni krepki, jedrnati. Vnanje lice silno lepo, igralnik eleganten, sapa krepka in mirna, igrava brez kopule lahka, cena 2775 gl. majhna.

Opomniti je pa: Mixture je prekritična in prerezna, vzroki so iskati najbrže v preobširnih menzurah ali kje? Najnižja oktava Gambe, ki sestane iz pocinjnih, cinkastih piščali, odgovarja prepozno, Salicet 4' je dokaj premočno menzuriran in intoniran, Principalbas pa prenese večjo moč. Tudi je igrava z manualnim sklepom pretrda, ker so najbrže protiuteži pretežke.

V Ljubljani, 15. oktobra 1901.

P. H. Sattner.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 16. oktobra.

Čestitka. Vodstvo katoliško-narodne stranke je pooblastilo dr. Ivana Šusteršiča, da čestita svetlemu knezu Ernestu Windischgrätzu k zaroki njegovega sina princa Otona Windischgrätzja s svetlo nadvojvodinjo Elizabeto. Kakor znano, je svetli knez Windischgrätz, ki ima svoje letovišče na Bledu, vedno bil naklonjen katoliškonarodnim težnjam, kar je pokazal še zlasti s tem, da se je udeležil slovenskega katoliškega shoda. Knežja rodbina Windischgrätzova stoji v prvi vrsti katoliškega avstrijskega plemstva; zato z veseljem pozdravljamo to njeno zvezo s princezino cesarske hiše.

Osebnosti. Petdesetletnico duhovništva je praznoval te dni dr. Marcellin Schläger, bivši profesor na graški univerzi. — Umrli je v Gornjemgradu posestnik in tržan g. J. Kolenc.

Javno predavanje. Predavanje gospoda dr. Kreka bo danes točno ob polu 8. uri v veliki dvorani »Katoliškega doma«. Poleg predavanja je na dnevnem redu tudi poročilo o zavarovanju delavcev za starost in onemoglost.

Slovensko gledališče. Ker je, kot smo včeraj na kratko sporočili, obolel režiser g. Dobrovolny, se sinoči ni igrala »Mina«, marveč mesto nje ponavljala igra »Coralie & Comp.«. Ker pa je mej igro priletelo z odra nekaj za količkaj olikano in izobraženo uho neprebavljivih izrazov, si pridržujemo o taki igri in takem igranju vsako resno in trezno besedo. Gledališče ni bilo polno.

Imenovanje. Poljedelski minister je imenoval šolskega voditelja g. Vrščaja v Gorici učiteljem na rudarski ljudski šoli v Idriji.

Ljubljanski občinski svet je imel včeraj izredno sejo. Župan je naznanil, da je g. dvorni svetnik Dralka naklonil magistratni knjižnici 78 vezanih knjig in časopisov. G. darovatelju se je izrekla zahvala. V upravni svet mestne hranilnice je izvolil obč. svet za prihodnjo triletno dobo notarja Plantana (! —), dr. Jož. Kušarja, Jožefa Lenčka, Fr. Malija, dr. Lovro Požarja, Antona Svetka, Franca Trdina, Ubalda pl. Trnkoczy, Iv. Velkavrha in Fr. Žužka. Izmej meščanov je pa izvolil v upravni svet: prof. Vinko Borštnerja, Mart. Malenška, Vaso Petričiča, Julija Polca, Al. Lillega, Viktor Rohmana, Fr. Terček, Fr.

Trtnika, Feliksa Urbanca in Jak. Zabukovca. Ali bode notar Plantan opravljajal notarska posla pri mestni hranilnici? ... — Ljubljanski Nemci in obč. volitve. Proti sklepu obč. sveta, ki je zavrnil pritožbo Nemcev proti zadnjim obč. volitvam, so se Nemci pritožili na upravno sodišče, ki zahteva sedaj od občine pojasnila. Obč. svet je sklenil, naj napravi dotični protipis odvetnik dr. Munda. — Odbite prošnje. Najemnik kopelji v Kozelji J. Matevže je prosil, naj se mu od najemnine odpusti 200 K, ker je kopelj tako slaba, da ne ostane v njej voda in da ljudje pravijo, da se istotako lahko kopljejo doma v škatu. Obč. svet je prošnjo odbil. Istotako je obč. svet odbil prošnjo čuvajev na gradu za povišanje dohodkov za kurivo. — Zvišano remuneracijo na 40 K mesečno je dobila pomožna učiteljica v mestnem otroškem vrtcu gđc. Karolina Zehrer. — Za tlakovanje z okroglim kamenjem se dovoli mestnemu tlakarju Tomažu Starinu 2 K 40 h za kv. m. — Preložitev mestnega skladišča iz Dalmatinovih ulic v notranjo jamo, se odobri. — Mestnemu vrtnarju se dovoli 255 K za nakup raznih potrebščin. — III. mestni ljudski šoli na Vrtači se dovoli dotacija 451 K. — Rekurzu posestnika J. Jelenica z Vodmata radi naprave ograje se ugotovi, ako napravi reverz. — Stavbiščisti se prodali na mestu nekdanje civilne bolnice zopet dvema kupcema in sicer g. Fr. Čudnu in Jožetu in Štefanu Pogodniku, ki morajo z zgradbami pričeti prihodnje leto. — Mnogo točk se je na to spustilo z dnevnega reda. — Elektriško železnico na Resljevi cesti se je sklenilo družbi elektriške železnice priporočiti in se je družbi v tem smislu odstopila dotična peticija.

Iz kranjskega muzejskega društva. Trije zvezki nemških »Mittheilungen des Musealvereines für Krain« so ravnokar izšli v skupnem zvezku. Na 112 straneh priobčuje prof. dr. Oskar Gratzy »Repertorium zu I. W. Freiherrn von Valvasors »Die Ehre des Herzogthums Krain«.

Demantno poroko je obhajal v soboto v Gradcu vpokojeni učitelj Fran Fassl, ki je služboval dolgo vrsto let v Celju. Bil je svoj čas tudi celjski mestni občinski svetovalec.

Volitev župana na Teharjih. Pri volitvi župana na Teharjih je Slovincem nasprotna stranka izvolila za župana Karola Goriškega, svetovalci pa Antona Peera, trgovca v Štorah, Martina Vizjaka v Bukovem žlaku, Jožefa Pfeifferja, pisarniškega ravnatelja tovarne v Štorah in Karola Rezarja v Kresnikah. Slovenski odborniki so šli pogumno na volišče, kjer pa so zaradi manjšine za dva glasa propadli. Odbornika Karol Rezar in Koštomaj, ki sta po neprevidnosti s pomočjo slovenskih glasov v odbor prišla, sta sedaj kakor tudi poprej z nemčurji volila.

Nemška blamaža. Na Dobrni pri Celju so hoteli pristaši stajarskega nemštva zlesti v občinski odbor. Zmagali so zavedni slovenski volivci.

Nova župnija. Visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje je ustanovitev samostojne župnije v Bočni z odlokom dne 28. avgusta 1901, št. 25.802, potrdilo. S tem je dolgotrajno vprašanje rešeno in srčni želji prebivalstva zadoščeno.

Obrtne zadruge v Ljubljani. Trgovska in obrtna zbornica poslala je vsem obrtnim zadrugam zakonski načrt o premembri obrtnega reda, ter vabi zadruge, da ji čim preje sporočijo svoje mnenje in morebitne predloge v zakonskem načrtu. Ker je stvar jako važnega pomena in nujno potrebno, da se sestanejo vsi zadrugi načelniki, odborniki, kakor tudi posamezni obrtniki vseh zadrug, da se o stvari temeljito pogovorimo in da potem vsaka zadruga v trgovski in obrtni zbornici sporoči svoje mnenje in stavi morebitne predloge. V svrhu tega bode v petek 18. t. m. ob 1/8. uri zvečer v gostilni »pri Kroni« sestanek zgoraj navedenih zadrug ter se pričakuje od strani obrtnikov mnogobrojnega obiska. — Fr. Jelodnik, načelnik krojaške zadruge.

Ljubljanske novice. Umrli je na Bregu št. 16. zasebnica gospod. Franja

Graul, sorod g. šolskega vodje Mayerja. — Zopet pasjo žrtev je zahtevala elektriška železnica. Na Dunajski cesti je povozila Mazgonovega psa »Pazija«. — Brat proti bratu. Brata Mat. in Janez Božič sta se danes po noči sprla v svojem stanovanju v Konjušnih ulicah št. 13. Mat. Božič je svojega brata v prepiru s toliko silo s čevljem udaril po glavi, da mu je lobanjo prebil. Janeza Božiča so težko ranjenega z rešilnim vozom prepeljali v bolnico. Mat. Božič se je sam prijavil oblasti. — »Meščanska godba« bode v petek svirala v gostilni »Miramar«. — Ulom v uršulinskem samostanu. Predvčerajšnjim dopoldne je ulomil v stanovanje ž. g. kateheta Alojzija Stroja v uršulinskem samostanu tat v predal mize in je odnesel 80 kron.

Trgatev na Spodnjem Štajerskem. Trgatev se je po spodnjestajerskih gorcih že večidel pričela. Iz ormoškega okraja poročajo, da je v tamošnjih vinogrdih grozdje skoraj prezrelo, večidel lepo, čisto in jako sočno ter ima 21 do 23 odstotkov v sebi. V ljutomerskem okraju se je trgatev pričela večidel včeraj, to je na dan svete Terezije. Grozdje ni skoro nič nagnjito ter pričakujejo vinogradniki prav dobre kapljice. Sicer pa je še lanskega vina precej po kletah.

Protestantska cerkev v Celju. Celjski protestantje, mej njimi dr. Mravlag, so izdali oklic za nabiranje darov za zidanje protestantske cerkve v Celju.

Shodi na Goriškem. Shod, katerega je sklicalo društvo »Sloga« v nedeljo pri Sv. Luciji na Mostu, je bil prav imeniten. Zbralo se je v prostorni dvorani nad poprejšnjim občinskim uradom nad 200 mož, samih volivcev, iz vseh občin tukajšnje županije, pa tudi s Kozarišča, Čiginja in s Pečnim. Na shodu je mej splošnim odobravanjem govoril odposlanec »Sloge« g. Klavžar. Č. g. župnik Kocijančič je imel ob istem času s Cerkljani zaupen shod na Reki v soglasju s »Slogo«. Liberalni »vodja« dr. Tuma je imel shod v Šmarjah, kjer je prežvekal preperelo slamo.

Iredenta v Trstu. Razpuščeno laško telovadno društvo »Unione ginnastica« v Trstu se je pritožilo proti odloku namestništva na ministerstvo. Z Dunaja se poroča, da je ministerstvo potrdilo odlok namestništva, s katerim se »Unione ginnastica« razpušča, češ, da je iredentistiška tendenca društva dokazana in je društvo vsled svojega političnega delovanja prekoračilo po pravilih mu odkazani delokrog.

Lahi se že pripravljajo. Glede bližnjih deželnozborskih volitev v Istri je laška »Società politica istriana« že imela v Trstu sejo pod predsedstvom poslanca Bennatija. Sklenilo se je, sestaviti laški centralni volivni odbor, ki bode vodil volivno agitacijo.

Deklica živa zgorela. Goriški listi poročajo: V hiši št. 3 v ulici Colonia v Stračicah stanuje družina Sušič. Jože Sušič, oče treh otrok, je delavec v tovarni v Stračicah. Ker pa mož premalo zasluži, da vzdrži svojo družino, zaslužila je tudi njegova žena nekaj novcev s tem, da je hodila pomagat v tovarniško kuhinjo jedno uro dopoludne. Minuli petek je šla Sušič zopet na svoje delo, doma pa je pustila svoje tri otroke, deklice, jedno enoletno, jedno triletno in jedno petletno, ki jej je bilo ime Mercedes. Vse tri je zaprla v stanovanje, naročivša jim, da bodo mirni, ključ od stanovanja pa je izročila v pritličju stanujoči Katarini Mrak ter odšla. Ne dolgo potem pa začuje Mrak neko otroče vpitje, pogleda in vidi triletno deklico Sušičevo, ki je odprla okno in kričala doli, da njena sestra Mercedes gori. Mrak se je tega tako prestrašila, da se za hip ni mogla spomniti, kam je dejala ključ od Sušičevega stanovanja. K sreči je delal na strehi zidar, ki je tudi slišal klicanje deklice. Hitel je po lestvi skozi okno in tu se mu je prikazal strašen prizor: petletna Mercedes je klečala v kuhinji na tleh in bila vsa v plamenu. Zidar jej naglo odtrga z života obleko, a bila je strašno opečena. Da jej piti vode, a pri tem je revica izdihnila svojo dušico. Ko so poklicali dr. Pitamica, je ta konstatiral, da je deklica vsled opeklin po životu, rokah in nogah umrla. Tudi lasje so jej popolnoma zgoreli.

Pozor pred sleparjem. »Vaterland« svari pred nekim Antonom Petrom pl. Podhovskim, bivšem duhovniku iz Fernija, ki se izdaja za rimskega prelata in misijonarja ter nabira razne milodare, ne da bi milodare oddal na pristojno mesto. Mož je suspendiran. Ta človek se nahaja sedaj baje v Gorici. Nihče naj mu ne gre na limanice!

Vsled pomanjkanja v smrt. V Gorici je te dni skočil skozi okno iz drugega nadstropja v vodni jarek neki laški delavec. Priporočil je svoje otroke tovarišem, potem pa se je zagnal skozi okno. Drugi dan so jarek izčistili, a trupla niso našli. Njegov oče se je tudi usmrtil. Vzrok temu je bila beda: velika družina, pa malo zaslužka.

Petdesetletnica hrvaškega škofa. Dne 13. t. m. je praznoval škof mostarski. Paškal Buconjič petdesetletni jubilej kot duhovnik frančiškanskega reda.

Za trgovske službenice. Z Dunaja se poroča, da bode vlada predložila državnemu zboru predlog za uravnavo službenega razmerja trgovskih nastavljenecv.

Častnika v preiskavi. Z Dunaja se poroča: Znano je, da je župan Lueger dejal častnikoma, ki sta mu izročila dr. Ofenheimov poziv k dvoboju: »Jaz sem prestar, da bi izvršil tako neumnost«. Sedaj sta dotična častnika prišla v preiskavo, ker sta z županom po dotični njegovi izjavi še nadalje govorila. Lepe razmere!

Gluhonem vojak. Iz Lvova javljajo Urednik lista »Dziennik Polski« dr. Otoszewski Barenski je prijavil v svojem listu, da je sprejela komisija v Mielecu popolnoma gluhonemega k vojakom, ker je bila uverjena, da je simulant. Gluhonemi vojak je bil 10 tednov v vojaški bolnišnici. Vojaška oblast je radi te novice tožila urednika, ki pa je bil popolnoma oproščen, ker je dokazal, da je pisal resnico.

Narodnosti na Dunaju. Po največji ljudski štetvi je izšlo ravnokar poročilo o številu posameznih narodnosti na Dunaju: Nemcev je bilo na Dunaju leta 1890 od 1000 prebivalcev 945 6, l. 1900 pa 927 5, torej se je število Nemcev zmanjšalo. Na 1000 prebivalcev je prišlo l. 1890 Čehov 51 8, l. 1900 pa 68 0, torej se je število Čehov povišalo. Na ostale narodnosti se je število l. 1890 na 1000 prebivalcev 2 6, leta 1900 pa 4 5. V petem okraju dunajskem se je petina prebivalstva izjavila, da spada k češki narodnosti. Nemškonacionalno časopisje radi tega neugodnega izida psuje — dr. Luegerja.

Na križ se je pribil. »Bozener Zeitung« poroča, da so v bližini Welschmetza našli nekega blaznega, ki je napravil križ in si levo roko pribil na križ. Reveža so sneli in prepeljali v bolnico.

Ruski car obišče v kratkem Kavkaz. Tako je car povedal velikemu knezu Mihailu Nikolajeviču. Car bode na Kavkaz odpotoval prihodnjo pomlad.

Löwenfeld prijet. Včeraj dopoludne je tovarnar Löwenfeld, ki je v dvoboju usmrtil nekega častnika, prišel v družbi svojega zagovornika k dež. sodišču na Dunaju, na kar je bil aretiran. Löwenfeld je vse priznal.

Most zaprt. Glasovitega ameriškega anarhista Mosta so sedaj vendar zaprli. Ponatisnil je nek ostuden anarhistički članek, katerega je spisal že pred 50 leti.

Aleksander in Natalija. Bivši srbski minister Franasovič obiskal je nedavno bivšo srbsko kraljico Natalijo, ki je o tej priliki darovala za srbsko društvo rudečega križa 24.000 frankov. Ta dar je naznanil Franasovič društvu, a Natalijin sin kralj Aleksander je prepovedal društvu sprejeti Natalijin dar.

Carja je prosil — ognja. Glasoviti francoski glumač Febore je gostoval leta 1891 v Petrogradu. Neki večer se je šetal v zimskem vrtu. Po potu mu je ugasnila smodka. Zaradi tega je pristopil k nekemu častniku in ga prosil ognja. Častnik je za trenotek obstal, potem pa mu ponudil svojo gorečo cigareto. »Vi ste Francoz, gospod?« ga je vprašal častnik. »Sem.« »Gotovo ste prvokrat v Rusiji.« »Da.« »To se mi je zdelo; zato niste pozdravili onega gospoda, ki je bil poleg mene, ko ste me prosili ognja.« »Tisti visoki gospod? Kdo je on?« »Niste ga poznali?« je rekel častnik. »To je bil — car!« »Ste li gotov?« »Tem gotoveji, ker je moj oče...«, je rekel — car Nikolaj II.

Osveta prevaranega moža. V ogerškem mestu Gayovi prišel je kmet Pavel Drozik z vojaških vaj. Doma je dobil nekega svojega znanca, ki je zapeljal njegovo ženo. Drozik je zagrabil kuhinjski nož in prerezal zapeljivcu vrat, svojo nezvesto ženo pa je razsekjal skoro na drobne kosce. Potem se je sam naznanil oblasti.

Kdo spi je največ čaja. Nek statistik je izračunal, da se največ čaja sedaj spi je

Angleškem. Prebivalstvo kraljevine Angleške spiže skoro ravno toliko čaja, kakor prebivalstvo ostale Evrope, Amerike, Afrike in Avstralije skupaj.

Demon alkohol. Sodnik Reynoldo razpravlja v angleški »Times«, kako strahovito se v Londonu širi pijanost pri ženskah. V preteklem letu je bilo v zapore Holloway oddanih radi pijanosti 10.685 žensk, mej temi 3311 pijank iz navade, ki so bile že šestkrat radi pijanosti kaznovane.

Šolski prah, o katerem se večkrat govori, kakor o malenkostni stvari, je mnogo nevarnejši, nego se je mislilo doslej. V nedavnem zborovanju za šolsko higijeno so opozarjali na to. 1140 g. prahu izpod šolskih klopi je imelo v sebi 2 1/2 milijarde glavic. Prah, ki ga prinašajo v šolo berolinski otroci, ima v sebi 33% organskih snovi. V ta namen je predvsem treba podlage brez špranj in šolskih klopi z rešetko za noge.

Bolečine kurjega očesa so marsikomu zadostno znane, vendar pa dosedaj še ne ve vsak, da čuti človek bolečine, če ravno mu odrežejo del noge s kurjim očesom in ga zakopljejo. To »resnico« potrdjuje sedaj zdravniški strokovni list »Medical Age«. Nekemu priletnemu možu so namreč amputirali nogo, ker si jo je nevarno poškodoval. Na tej nogi mu je povzročalo kurje oko večkrat velike bolečine. Toda kako se začudijo pri njegovi postelji stoječi, ko jame mož tudi po amputiranju tarnati vsled bolečin kurjega očesa. Vsi ugovori so bili zaman, mož je trdil svojo, dokler ni šel nekega dne na mesto, kjer je bila zakopana njegova noga, in odstranil kosa opeke, ki je pritiskal ravno na kurje oko. Od tedaj dalje ni čutil več nobene bolečine.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 16. oktobra. Danes je bilo v državni zbornici že jako živahno. Mnogo poslancev je že prišlo. Več klubov je imelo posvetovanja. Opoldne so se sešli k posvetovanju načelniki nemških klubov razen vsenemcev. Nemci so se posvetovali o skupni akciji, s katero bi se omejil terorizem vsenemcev v zbornici, in kako bi se okrajšala debata o proračunu. Nemci hočejo proti vsenemcem skupno nastopati.

Dunaj, 16. oktobra. Jutri bo splošno posvetovanje klubovih načelnikov z ministrskim predsednikom, pri katerem se bo določil program za delo v zbornici.

Dunaj, 16. okt. Vlada predloži v jutrajšnji seji proračun za leto 1902. Finančni minister Böhm-Bawerk bo podal pri tej priliki daljši »exposé«.

Dunaj, 16. okt. (C. B.) Poslanec Prade je zborniškem predsedniku grofu Vetter pismeno naznanil, da odlaga čast prvega podpredsednika. — Načelniki klubov nemških strank so se sošli danes v posvet o tej zadevi.

Dunaj, 16. oktobra. Podpredsednika Pradeja bodo naprosili, da toliko časa ostane prvi podpredsednik, dokler se ne najde drugi pripraven mož. Krščanski socialci kandidirajo za to mesto dr. Pattaia. Prvega podpredsednika bodo kmalu volili.

Dunaj, 16. okt. Poljski klub bo v svoji drugi seji volil drugega podnačelnika namesu umrlega Weigla. Demokratje kandidirajo na to mesto poslanca Romanowicza.

Dunaj, 16. okt. »Ostdeutsche Rundschau« grozi, da bodo vsenemški poslanci, ako praško namestništvo tudi pritrdi sklepu komisije v volivni zadevi Schalkovi in pritrdi razveljavitvi Schalkove izvolitve, že na Dunaju jutri v

parlamentu odgovorili. Dr. Körber utegne potem jutri nekaj neljubega doživeti. Ker je Schalk častni občan v Lobozicah, ne more biti njegova izvolitev neveljavna.

Budimpešta, 16. okt. Uložili se bodo protesti proti izvolitvi 13 vladnih pristašev, dalje proti dvema Košutovcema, proti jednemu pristašu Ugronove frakcije in ljudske stranke in proti dvema mandatoma narodnostnih strank.

Sredec, 16. oktobra. Bolgarske in turške čete so dognale, da se je roparska tolpa z Amerikanko Stone umaknila v Makedonijo.

Vratislava, 16. okt. »Breslauer Zeitung« poroča iz St. Peterburga, da je prišlo v saratovski guberniji do krvavih bojov med ljudskimi masami in med vojaštvom. Več oseb je ranjenih. Minister notranjih stvari je šel k caru poročat.

Berolin, 16. oktobra. »National-Zeitung« poroča, da se v prihodnji proračun vstavi postavka za ustanovitev državnega poizvedovalnega urada za izselnike, ki naj stopi v življenje s 1. aprilom prih. leta.

Kolin, 16. okt. »Köln. Volksztg.« javlja, da je hessenško-pruska princezinja 9. t. m. v Fuldi prestopila v katoliško vero.

Pariz, 16. okt. Ministerski svet je sklenil, da je v zbornici delati na to, da se odkloni sklep budgetne komisije glede črtanja proračuna za bogočastje in postavke za poslaništvo pri Vatikanu.

Sevilla, 16. oktobra. Za mesto je proglašeno obsedno stanje, ker se vedno huje pojavljajo nemiri stavkujočih delavcev.

Umrli so:

V hiralnici:
13. oktobra. Štefan Fajdiga, hlapec, 66 let, kap.

Zitne cene

dné 15. oktobra 1901.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen	K 8-07	do 8-08
„ pomlad 1902	8-46	8-47
Rž za jesen	7-30	7-31
„ pomlad 1902	7-44	7-45
Koruza za oktober	5-50	5-51
„ maj-junij 1902	5-77	5-78
Oves za jesen	7-10	7-11
„ pomlad 1902	7-47	7-48

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za oktober	K 7-95	do 7-96
„ april 1902	8-29	8-30
Rž za oktober	6-97	6-98
„ april 1902	7-12	7-13
Oves za oktober	6-84	6-85
„ april 1902	7-16	7-17
Koruza za oktober	—	—
„ maj 1902	5-08	5-09

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 8-00	do 8-55
„ južne žel.	8-15	8-50
Rž	7-20	7-40
Ječmen	7-20	8-60
„ ob Tisi	6-75	7-75
Koruza ogerska	5-60	5-70
Činkvant	6-80	7-20
Oves srednji	7-15	7-30
Fizol	10-00	11-50

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 736,0 mm

čas opazovanja	stanje boro-metra v mm.	temperatura po Celsiusu	Vetrav	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
15. 9 zveč.	735,3	11,4	sl. jzrah.	oblačno	
7. zjutr.	733,2	9,2	brezvetr.	megla	0,0
2. popol.	731,0	12,4	sl. szrah.	oblač.	

Srednja večerajšnja temperatura 11,7 normale: 10,6

Dunajska borza.

Dné 15. oktobra.	
Skupni državni dolg v notab	98 65
Skupni državni dolg v srebru	98 55
Avstrijska zlata renta 4%	118 80
Avstrijska krona renta 4%	95 50
Ogerska krona renta 4%	118 80
Ogerska krona renta 4%	92 85
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 glid.	1630 —
Kreditne delnice, 160 glid.	619 25
London vista	238 95
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117 22 1/2

20 mark	23 45	Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	105 50	Sarajevske srečke, 40 glid.	234 —
20 frankov (napoleonidor)	19 01	Zastavna pisma av. osr. rem.-kred. banke 4%	94 35	St. Genois srečke, 40 glid.	270 —
Italijanski bankovci	92 85	Priporočne obveznice državne železnice	427 —	Waldsteinove srečke, 20 glid.	399 25
C. kr. cekini	11 31	„ južne železnice 3%	337 50	Ljubljanske srečke	63 50
		„ južne železnice 5%	121 75	Akcije anglo-avstrijske banke, 200 glid.	263 —
		„ dolenskih železnic 4%	—	Akcije Ferdinandove sav. želez., 1000 gl. st. v.	5510 —
				Akcije južne železnice, 200 glid. sr.	825 —
				Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 glid.	75 —
				Splošna avstrijska stavbinska družba	143 —
				Ogerskega	342 50
				Budimpešt. bazilika-srečke, 5 glid.	422 —
				Rudolfove srečke, 10 glid.	253 50

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kufarčina izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba „**M E R C U R**“ 1, Wallzeile 10 in 13, Dunaj, 1, Strobelgasse 2.

PojasLila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestal vti za dosego kolikor je mogoče visocoga obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnice.

Zahvala. 994 1-1

Za mnoge dokaze odkritega sočutja mej boleznijo in ob za nas tako tužni ločitvi našega iskreno ljubjenega adoptivnega očeta, brata, strica in tasta, gospoda

Ivana Globotschnigga tovarnarja in veleposesnika

izrekamo s tem vsem p. n. društvom, prijateljem in znancem svojo iskreno zahvalo.

Železniki, dné 1b. oktobra 1901.

Globoko žalujoči ostali.

Gobe, venecijanske in španske. Najcene se ima v zalogi tvrdka **BRATA EBERL** v Ljubljani, Franciškanske ulice. Vnanja naročila proti povzetju. 22 11-3

Tri vajence za mizarski obrt sprejme

978 3-3 **Ivan Marguč,** mizarski mojster v Škofji Loki.

897 **Priznana naravna** 32-9

istrska vina pošiljata po nizki ceni

Rebec & Zalaznik, Pulj.

Službo organista in cerkvenika

išče oženjen organist, kateri je cecilijansko prav dobro izurjen v orgljanju in petju. Žena njegova je prav dobra pevka. Je Slovenec in zmožen tudi nemškega jezika; ob enem je prav dober mizar. Več pové upravništvo »Slovenca«. 992 2-1

Garancija 5 let!

Dobre 950 6-2

cerkvene ure domačega dela priporoča prečast. duhovščini

Gregor Troha v Javorjih nad Škofjo Loko.

Bukov žir ali zrnje (bukovce), sveže smrekove storže in smrekovo seme, kakor tudi suhe jedilne gobe, sejalni želod, posušen želod, divji kostanj, seno in češmin 993 3-1

kupuje po najvišjih cenah na debelo in drobno

Jos. Leuc, trgovina z deželnimi pridelki, Ljubljana, Resljeva cesta 1.

Službe išče

oseba srednjih let, večša slovenskega in nemškega jezika, v mirni krščanski hiši (tudi župnišča) kot hišina ali kuharica. Večletna spričevala na razpologo. Ponudbe na **A. K.**, Ljubljana, Marije Terezije cesta št. 1, III. nadst. opje. 986 3-2

Izurjen organist

z dobrimi spričevali, išče službe. Služboval je več let v mestu. 990 3-2

Več pové upravništvo »Slovenca«.

Lepo predivo, suhe gobe v vsaki množini in vse druge deželne pridelke, kupuje najdražje **ANTON KOLENC,** trgovec v Celju. Kdor kaj tacega ima, naj naznani ceno in množino. 971 10-5

Glasbeno orodje priporoča **Adolf Stowasser in sin v Gradcu.**

Trobila iz plehovine, piščalke iz lesa in godala, priznana najboljšje vrste, po nizkih cenah. Vsa popravila se izvrše urno, dobro in poceni. Nov cenik brezplačno in poštine prosto. 898 10-4

Svoji k svojim! **Brez konkurence!**

Priporoča: **C. in kr. privilegovana** tvornica brizgalnic, cevij, pasov in gospodarskih strojev

R. A. SMEKAL iz Čeha, Moravsko. Podružnica v Zagrebu.

nadalje gospodarske stroje in peronosperabrizgalnice. i. t. d.

NB. Najnoveje: Izdelovanje aparatov za acetylin-razsvetljavo s čistilnikom, motor-vóz, gumi-cevij vsake vrste. 974 2

Tesarski pomočniki (cimpermani) se sprejmejo proti dobremu plačilu pri 984 7-4

Josip Lehner-ju, tesarskem mojstru v Ljubljani.